

KİTABXANAŞÜNASLIQ

Elçin Yusif oğlu Əhmədov
Bakı Dövlət Universiteti
Kitabxanaşünaslıq kafedrasının müdiri,
pedaqogika üzrə fəlsəfə doktoru, dosent

Mehmanəli Əkbər oğlu Məmmədov
Bakı Dövlət Universiteti
Kitabxanaçılıq-informasiya fakültəsinin dekan müavini,
pedaqogika üzrə fəlsəfə doktoru, dosent

KİTABXANA İŞİNDƏ İSLAMIN MÜTƏRƏQQİ SOSIAL
VƏ ƏXLAQI-ETİK KƏLAMLARINDAN İSTİFADƏ EDİLMƏSİ

Xülasə: *Məqələdə kitabxanalarda oxucularla işdə İslamın müqəddəs kəlamlarından istifadə və bununla bağlı kitabxanaların qarşısında duran vəzifələrə aydınlıq gətirilmişdir. Burada, həmçinin İslamın Azərbaycan xalqının zəngin tarixi keçmişində oynadığı rola böyük önəm verilmiş və göstərilmişdir ki, İslam Azərbaycan mədəniyyət tarixində mühüm əhəmiyyət kəsb edir. İslamsız Azərbaycan tarixinin böyük bir hissəsi öz əhəmiyyətini itirə bilər. Ona görə də kitabxanalar oxucularla, xüsusən dindar oxucularla işdə bu məsələni diqqət mərkəzində saxlamalı və gündəlik fəaliyyətində istifadə etməlidirlər.*

Açar sözlər: *kitab, kitabxana, fond, kataloq, oxucu, dövlət, din, din xadimləri, islam, islam mədəniyyəti.*

Elchin Yusif oglu Ahmadov
Mehmanali Akbar oglu Mammadov

The Use of Islamic Progressive Social and
Moral Ethical Wise Expressions in Librarianship

Summary: *The article discusses the use of Islamic progressive social and moral-ethical wise expressions in librarianship and the tasks of libraries in this regard. It is also indicated here that Islam has important role in the history of the culture of Azerbaijan and without Islam, most of the history of Azerbaijan*

may lose its significance. Therefore, libraries in their work with readers should keep these issues in the spotlight and use them in their daily activities.

Key words: book, library, fund, catalog, reader, religion, religious figures, state, Islam, Islamic culture.

Эльчин Юсиф оглу Ахмедов
Мехманали Акбар оглу Маммадов

Использование исламских прогрессивных социальных и морально-этических выражений в библиотечном деле

Резюме: В статье рассмотрено использование исламских прогрессивных социальных и морально-этических мудрых выражений в библиотечном деле и задачи библиотек в связи с этим. Здесь так же указано, что ислам имеет важное значение в истории культуры Азербайджана и без ислама большая часть истории Азербайджана может потерять своё значение. По этому, библиотеки в работе с читателями должны держать в центре внимания эти вопросы и использовать в повседневной деятельности.

Ключевые слова: книга, библиотека, фонд, каталог, читатель, религия, религиозные деятели, государство, ислам, исламская культура.

Giriş. Kitabxanalarda hər hansı bir bilik sahəsinə dair ədəbiyyatla aparılan bütün iş üsullarının əsas və başlıca məqsədi həmin ədəbiyyatın oxuculara çatdırılması və onların mütaliəsinə səmərəli təsir göstərməsindən ibarətdir. Bununla əlaqədar kitabxanalar oxucuların çap məhsullarından ictimai istifadənin, ümumilikdə kütləvi mütaliənin təşkilatçısı hesab olunurlar. Kitabxanalar öz fondlarında müəvazə etdikləri çap məhsullarından oxucuların həm kitabxana daxilində, həm də kitabxanadan xaric istifadə etmələri üçün hər cür şərait yaratmalıdırlar.

İctimai siyasi hadisələri sürətlə inkişaf etdiyi hazırkı şəraitdə elmlər arasında qarşılıqlı əlaqə onların inteqrasiyası və differensiasiyası ilə izah olunur. Bu da bütövlükdə özünü kitabxanaşünaslıqda da göstərməkdədir. Oxucuların ümumi tərbiyəsi, onların elmi dünyagörüşünün formalaşması ilə bağlı həyata keçirilən tədbirlər kitabxanaların kompleks fəaliyyəti hesab olunur. Kitabxanalarda oxucularla iş şəxsiyyətin hərtərəfli inkişafına, elmi dünyagörüşünün zənginləşməsinə, ümumtəhsil, ümummədəni hazırlığı, peşə biliklərinin artırılması, mənəviyyatı və mütaliə mədəniyyətinin formalaşmasına xidmət edir. Kitabxanalarda artıq uzun illərdən bəri müxtəlif elm və başqa

sahələrə dair oxucularla aparılan iş üsullarının ənənəvi forma və metodları formalaşmışdır.

Mövzunun qoyuluşu. Kitabxanalarda oxucular arasında islamşünaslıq kəlamları və ədəbiyyatı ətrafında aparılan iş üsullarından bəhs etdikdə 2 oxucu qrupu nəzərdə tutulur:

- Dindarlar.

Bu oxucu qrupuna dini, dini təriqətləri, ayinləri, mərasimləri özünün həyat tərzinə çevirmiş oxucular daxildir.

- Din və islamın bu və ya digər problemləri ilə maraqlanan oxucular.

Bu oxucu qrupunda dindar olmayıb, lakin islam dininin tarixi və ya bu günü, müasir dövrdə din və dini təsisatlar problemlərlə məşğul olan mütəxəssisər və ümumiyyətlə bu məsələlərə maraqlı göstərən oxucular nəzərdə tutulur.

Ümumiyyətlə, kitabxanalarda oxucular ilə dini kəlamlar ətrafında aparılan iş üsullarından bəhs edildikdə heç bir dini görüşlərin və dini ədəbiyyatın fəal təbliğindən söhbət gedə bilməz. Söhbət yalnız oxucuların əxlaq tərbiyəsində, elmi dünyagörüşünün və mütaliə mədəniyyətinin formalaşmasında dini kəlamlar və dini ədəbiyyatın istifadə edilməsindən getməlidir. Çünki müasir dövrdə islam Azərbaycan xalqının zəngin mədəniyyətində, şanlı tarixi keçmişində öz təcəssümünü tapan əzəmətli bir mənəvi ənənə və təcrübədir. İslamsız xalqımızın tarixinin çox böyük bir hissəsi öz məzmununu itirə bilər. İslam, eyni zamanda xalqımızın tarixi keçmişini ilə hazırkı dövr arasında əlaqə yaradan bir mənəvi körpüdür ki, kitabxanalar oxucularla işdə və xüsusən oxucuların əxlaq tərbiyəsində, onların mənəviyyatının zənginləşməsinə yönəlmiş əyani və şifahi iş üsullarında islamın kəlamlarından, onun bu və ya digər məsələyə münasibətindən istifadə etməlidirlər. Məsələn gənc nəslin əmək tərbiyəsində yönəlmiş tədbirlərdə islamda, Quranda əməyə münasibət, islamda əmək məfhumu anlayışının izah edilməsi məsələlərinə toxunulsa bu işin təsir qüvvəsi xeyli artar.

Kitabxanaçı bilməli və oxucularla söhbətdə onlara çatdırmalıdır ki, insanlıq naminə, cəmiyyətin rifahı naminə əmək islamın rəhbər tutduğu qayələrdəndir. Məhz bu səbəbdən əmək mövzusunda həyata keçirilən bütün tədbirlərdə - sərgilərdə, kitab icmallarında, fərdi və ümumi söhbətlərdə, ədəbi – bədii gecələrdə, disputlarda, müzakirələrdə, oxucu konfranslarında xüsusi qeyd etmək olar ki, islam hər cür bekarçılığı, tənbelliyi pisləyir və belə hesab edir ki, özünü işdən qaçıрмаqla insan mənəvi və fiziki cəhətdən zəifləyir. İslamın əməyə olan münasibətini Qurandakı əməyə dair məşhur ayə ilə təsdiqləmək olar: “De çalışın! Əməyinizi Allah, onun Rəsulu və möminlər görəcəklər” (Quran. Ət-Tövbə).

Kitabxanaçılar izah etməlidirlər ki, islama görə insan o vaxt öz kamillik dərəcəsinə çatır ki, onun həyatı əməklə, səylə, çalışqanlıqla müşayiət olunsun.

Şeyxülislam Allahşükür Pasazadə yazır ki, "Əmək məfhumu Qurani Şəriifdə müxtəli ifadələrlə təqribən 330 dəfə işlədilmişdir. Quranda əmək Allah yolunda cihadla bərabər səviyyədə götürülür və göstirilir ki, bu cur xeyir işlərin əcrini Allah qat – qat artıracaqdır"(1,162). Beləliklə, əməyə dair islam kəlamları gənc oxucuların əmək tərbiyəsində səmərəli istifadə edə bilər.

Ümumiyyətlə islamın bu çox müddəaları müasir həyatımızda çox aktual səslənən kəlamlardır ki, onlar kitabxana işində, ədəbiyyat təbliğində, oxucularla fərdi və ümumi işlərdə olduqca böyük fayda verə bilər.

Oxucuların əxlaq tərbiyəsinə yönəlmiş tədbirlər təşkil edilərkən kitabxanalar nəzərə alınmalıdır ki, müasir həyatımızın antipodları olan oğruluq, rüşvətxorluq, sərxoşluq, narkomanlıq və başqa neqativ hallar bütün ictimaiyyətlə birlikdə din, ruhanilər və dindarlar tərəfindən kəskin pislənir. Bu işdə ümumbəşəri dəyərlər və dini dəyərlər arasında mövqe yaxınlığı vardır, çünki bunların hər ikisi həmin neqativ halları bütün cəmiyyətə, insanların əmin-amanlığına və rahatlığına ziyan vuran nalayiq hərəkətlər kimi qiymətləndirib pisləyirlər. Deməli, müasir həyat məsələlərinə münasibətdə şəriətin müterəqqi kəlamları təzahür edir, cəmiyyətimizin müasir əxlaq normaları ilə bir araya sığmayan nalayiq hərəkətlər din və şəriət tərəfindən pislənir.

İslama görə "O adam cənnətlidir ki, həmişə təvazökar olsun, namuslu zəhmətlə qazandığı əmlakından xalqa yardım etsin, mudrik adamlarla söhbəti sevsin, zəlifə rəhmi gəlsin, heç kəsə pislik etməsin və heç kəsə ondan pislik gözləməsin" (1.157).

Quranda qeyd edildiyi kimi "Həqiqətən Allah zərrə qədər zülm etməz və eger zərrə qədər yaxşılıq olsa, onun səvabını qat-qat artırır və öz tərəfindən böyük bir əvəz verir" (Quran. Ən Huca).

Beləliklə, dini əxlaqın pozitiv tövsiyələrinə, onun yüksək əxlaq kəlamlarına isnad edərək, bu kəlamların kitabxanalarda oxucuların əxlaq tərbiyəsində istifadə edilməsi, oxucularla işin məzmununu daha da mənalı və səmərəli edər. Belə ki, ədalətə, yaxşılığa, hüquq qayda-qanunlarına əməl edilməsinə yönəlmiş aşağıdakı kəlamın kitabxanada oxuculara əyani və şifahi yollarla tövsiyə edilməsi şübhəsiz ki, çox faydalı olar: "Həqiqətən, Allah ədalətli, yaxşılıq və qohum-əqrabaya əl tutmağı əmr edir və pozğunluqdan, təbəkkürdən çəkindirir. O, sizə nəsihət verir ki, bəlkə düşünəsiniz" (Quran. Ən Həhl) kəlamı oxucuların əxlaq tərbiyəsində çox mühüm müddəə kimi istifadə edilə bilər.

Vətəni sevmək kimi ülvi hiss haqqında islam dini baxışları müsir dövrdə erməni qəsbkarlarına qarşı müharibə apardığımız bir şəraitdə xalqımızın milli hissələrinə çox yaxın olan bir ahəngdə səslənir.

Şəriət isbat edir ki, insan oğlu üçün doğulduğu torpağdan əziz heç nə ola bilməz. Şəriətdə deyilir ki, "hübbul-Batan Minal-imən", yəni "Vətəni sevmək imandandır" (2.160).

Beləliklə, şəriətə görə vətəni sevmək ən böyük etiqaddır, həyatdır, qeyretdir. Din və şəriətin belə müdrük kəlamları kitabxanalarda oxucularla aparılan hərbi-vətənpərvərlik işində çox səmərəli istifadə edilə bilər. Belə dini müddələrdən hərbi- vətənpərvərlik mövzusunda təşkil edilən sərğilərdə, plakatlarda, albomlarda, müharibə iştirakçıları ilə görüşlərdə, ədəbi-bədii gecələrdə istifadə edilməsi olduqca məqsədyönlü olardı.

Eyni zamanda "Sülh" müsəlmanların ən ülvi, ən müqəddəs qayəsidir. Quranda da sülh sözü xoş xəbər, müjdə kimi qiymətləndirilir: "təkcə bir namaz vaxtı müsəlman "sülh-salam" sözünü 24 dəfə təkrar edir. Bu söz müsəlmanın qardaşı müsəlmanla, ümumiyyətlə, bütün insanlarla görüşdüyü vaxt işlətdiyi ilk sözdür: əs-səlamu əleyküm!- üstünüzdən sülh əskik olmasın! Sülh çağırışı olmasaydı islam da olmazdı" (1.198).

Quranda insanlar arasındakı münasibətlərdə barışıqlıq, dinclik ruhunu gücləndirməyə çağıran son dərəcə qiymətli göstərişlər vardır. İslamın başlıca qayəsi hamı üçün sülh, dinclik təmin etməkdir və bu qayə hər cür zorakılığı rədd edir.

İslamın bu və digər qiymətli kəlamları cəmiyyətdə həmrəylik, barışıq yaradıb ümumi düşməne qarşı mübarizə və müharibə mövzusunda kitabxanalarda təşkil edilən şifahi yurnallarda, kitab müzakirələrində, sual-cavab gecələrində olduqca səmərəli istifadə edilə bilər.

Kitabxanaçılar eyni zamanda bilməlidirlər ki, islam sülhü bərqərar etməklə yanaşı, şər və təcavüz qarşısında azizliyi Allaha xoş getməyən xüsusiyyət kimi pisləyir.

İslam müharibə şəraitində barışığa gəlmək üçün ən cüzi imkanlardan belə istifadə etməyə çağırır. Quranda deyilir: "Bə eger düşmənlər sülhə meyl etsələr sən də ona meyl et və Allaha təvəkkül et, çünki o, hər şeyi Eşidən və hər şeyi Biləndir" (Quran.Əl.Ənfal).

İslama görə müharibə o vaxt qanuni sayılır ki, o müdafiə olunmaq məqsədilə aparılsın. Özgəsinin sərvətini, torpağını, mülkünü ələ keçirmək niyəti güdən başqa müharibələr haqqında Quran belə hökm çıxarır: "hər kim sizə qarşı təcavüz etsə, siz də ona qarşı, eynən onun sizə qarşı təsavüz etdiyi kimi təcavüz edin". Daha sonra Quranda göstərilir ki, "Əgər onlar sizi buraxıb bir tərəfə çəkilməsələr, sizə sülh təklif etməsələr və əllərini çəkməsələr, onları harada tapsanız tutun və öldürün. Belələri üzərində Biz sizə aydın dəlil vermişik" (Quran. Ən Huca).

Beləliklə, başqasının torpağını və sərvətini ələ keçirmək məqsədilə aparılan müharibə haqqında İslamın fikri qətidir: təcavüzün qarşısı alınmalıdır!

Kitabxanaçılar bilməlidirlər ki, İslamın müqəddəs kəlamlarına əməl edən müzəffər Ali Baş Komandanımız, möhtərəm Prezidehtimiz İlham Əliyev torpaqlarımızın 20 faizini zəbt edən mənfur ermənilərlə sazişə gəlmək üçün bütün mümkün imkanlardan istifadə etmiş, lakin ermənilərin qeyri konstruktiv mövqe tutduğuna əmin olduğdan sonra müqəddəs azadlıq müharibəsinə

başlamış və 44 gün müddətində düşməni darmadağın edərək torpaqlarımızdan "iti qovan" kimi qovmuşdur. Müharibə dövründə Prezident 30-dan çox ölkənin jurnalistləri ilə görüşmüş və ölkəmizin tolerant və multikultural dəyərlərə söykənərək birgəyaşayışın, bütövlükdə İslam həmrəyliyinin qorunması ilə bağlı məsələləri öz cavablarında daim vurğulamışdır.

Qeyd edilməlidir ki, bu fikirlər hələ 2009-cu ildə ölkə başçısının çıxışlarında da öz əksini tapmışdır. Belə ki, 2009-cu ildə Bakıda keçirilən "Dinlərarası dialoq: qarşılıqlı anlaşmadan birgə əməkdaşlığa doğru" mövzusunda keçirilmiş Beynəlxalq konfransda çıxış edən ölkə başçısı cənab İlham Əliyev demişdir: "Azərbaycanda din ilə dövlət ayrılır. Azərbaycan dünyəvi dövlətdir. Ancaq bununla bərabər, din ilə dövlət birdir. O da Azərbaycanın dövlət müstəqilliyini daha da möhkəmləndirmək, Azərbaycanda sabitliyi daim yüksək səviyyədə saxlamaq, Azərbaycan xalqının rifah halının yaxşılaşdırılması üçün əməli tədbirlər görmək, Azərbaycanda dinlərarası münasibətlərin həmişə müsbət istiqamətdə inkişaf etməsini təmin etmək, Azərbaycanda yaşayan bütün xalqların hüquqlarını qorumaq amallarıdır". Ona görə də kitabxanaçılar özlərinin bütün tədbirlərində möhtərəm Prezidentimizin fəaliyyətini daima ön plana çəkməli və Prezidentimizin sülhsevər siyasətini bütün dünyaya yaymalıdırlar. Bununla bağlı olaraq kitabxanalarda "Müəffər ali baş komandan", "Ordum varsa yurdum var", "Gənclər! Vətən sizi çağırır", "Torpaqlarımızı müdafiə edək", "Azərbaycan əsgəri", "Azərbaycan əsgəri olmaq, şərəfli vəzifədir" və s. mövzularda təşkil edilən bütün şifahi, əyani və yazılı təbliğat formalarında bu şuar, epigraf, simvol kimi istifadə edilə bilər. Bu da əhalinin, xüsusən dindar oxucuları vətən uğrunda, torpaqlarımızın azadlığı uğrunda səfərbərliyə ruhlandırır.

Hazırda respublikamızda Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsi ilə yanaşı Qafqaz Müsəlmanlar İdarəsi də fəaliyyət göstərir. Qafqaz Müsəlmanlar İdarəsi regionun bütün müsəlman əhalisini birləşdirən dini mərkəzdir. Qafqaz Müsəlmanlar İdarəsi öz fəaliyyətini Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasının, "Dini etiqad azadlığı haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun və digər normativ sənədlərin müddəaları əsasında həyata keçirir. Kitabxana işində islamın mütərəqqi sosial və əxlaqi -etik kəlamlardan istifadə edilərkən bu məsələlər qabarıq şəkildə öz əksini tapmalıdır.

Kitabxanalarda islamşünaslıq ədəbiyyatı ilə aparılan işin səmərəsi xeyli dərəcədə bu ədəbiyyatın soraq-bibliografiya aparatında əks edilməsindən asılıdır. Məlum olduğu kimi kitabxanalarda soraq-bibliografiya aparatı oxuculara xidmətin əsasını təşkil edir. Onun əsas məqsədi kitabxana fondunun hərtərəfli və məqsədyönlü açılmasında, oxucuların sorğularına müvafiq materialların aşkara çıxarılmasında kömək göstərməkdən ibarətdir. Şübhəsiz ki, soraq-bibliografiya aparatının quruluşu, kitabxananın tipindən, növündən, fondun və oxucuların tərkibindən və s. amillərdən asılıdır.

Din, islamşünaslıq materiallarının soraq-bibliografiya aparatında əks etdirilməsi anlayışı, birinci növbədə müvafiq ədəbiyyatın kataloqlaşdırılmasını, daha doğrusu onun sistemləşdirilməsini nəzərdə tutur. Zənnimizcə, kitabxananın sistemli kataloqunda "Din. İslamşünaslıq" bölməsində ədəbiyyat aşağıdakı bölgülər əsasında qruplaşdırılmalıdır:

- Din ümumilikdə.
- Müxtəlif dinlər.
- Müxtəlif ölkələrdə din və dini təsisatlar.
- Azərbaycanda din və dini təsisatlar.
- Qədim Azərbaycanda din və dini təsisatlar.
- Azərbaycanda islam dini.
- Azərbaycanda islam dininin cəryanları, təriqətlər.
- Azərbaycanın Rusiyaya birləşməsindən sonrakı dövrdə islam dini.
- Sovet Azərbaycanında islam dini.
- Müstəqil Azərbaycanda islam dini.
- Müsiri Azərbaycanda islam dininin əsas fərzləri, ayinləri və mərasimləri.
- Kəlməyi-şəhadət. Namaz.
- Oruçluq. Oruçluq bayramı.
- Zəkat və xüms.
- Həc ziyarəti. Qurban bayramı.
- Kəbin və Talaq.
- Məhərrəmlik.
- Müqəddəslərə pərəstiş.
- Dini dəfn mərasimi.
- Azərbaycanda islam mədəniyyəti.
- İslamda çoxmədəniyyətlik.
- İslam və elm.
- İslam nəzəriyyələri.
- İslam və incəsənət.
- İslam memarlığı.
- İslam və ədəbiyyat.
- İslam və kitab mədəniyyəti.
- İslam və müasirlik.
- İslam yeni tarixi şəraitdə.
- İslamda insan azadlığı qayələri.
- İslamda əmək məfhumu.
- İslamda ictimai ədalət kəlmələri.
- İslam və siyasət.
- İslamda müharibə və sülh qayələri.

- İslamda vətən sevgisi qayələri.
- İslamda müsəlmanların həmrəyliyi kəlamları.
- Azərbaycanda islamşünaslığın inkişafı.
- Azərbaycanda ilahiyyatçı kadrların hazırlanması.

Təklif olunan bu sxem kitabxanaların sistemli kataloqunda "Din və islamşünaslıq" bölməsindən əlavə, eyni zamanda diyarşünaslıq və ümumi kartotekanın müvafiq bölmələrində də materialları qruplaşdırmaq üçün istifadə edilə bilər.

Şübhəsiz ki, təqdim edilən sxem dinə və islama dair müxtəlif nəşrlər əsasında tərtib edildiyindən heç də nöqsansız deyildir. Kitabxanalarda sistemli kataloqun "Din islamşünaslıq" bölmələrinin və eləcə də bibliografik kartotekaların müvafiq bölmələrinin quruluşunun müəyyənləşdirilməsində islamşünas alimlər və din xadimlərinin məsləhətlərindən istifadə edilməlidir. Bununla yanaşı islamşünaslıq materiallarının istər fondu və istərsədə kitabxana kataloqları və kartotekalarında sistemləşdirilməsində Univəpsal Onluq Təsnifatın (UOT) və Kitabxana – Bibliografiya Təsnifatının (KBT) bölgü və rubrikalarından istifadə edilməlidir.

Kitabxanalarda kataloq və kartotekaların tamamlanmasında son illərdə meydana gəlmiş islamşünas alimlərinin əsərlərindən, "İslam" qəzet materiallarından və başqa elm, mədəniyyət, fəlsəfə, ictimai fikir problemlərinə həsr edilmiş ədəbiyyatlardan istifadə edilməlidir. Belə ədəbiyyatlara Şeyxülislam Allahşükür Paşazadənin "Qafqazda islam", Vsım Məmmədəliyev və Ziya Bunyadovun tərcümə etdikləri "Quran", klassik islamşünaslıq irsimizdən Axund Hacı Mirzə Əbu Turab Axundzadənin "İslamın tərəqqisi səbəbləri", A.Əhədovun "Azərbaycanda din və dini təsisatlar", Məhəmməd Əlinin "Məhəmməd Peyğəmbərin həyatı" və s. yüzlərlə elmi və publisistik nəşrləri misal göstərmək olar.

Nəticə. Görkəmli Azərbaycan şairi Nəbi Xəzri özünün "Peyğəmbər (Safliq hekayəti)" şeirlər kitabında yazır:

**Lənətə layiqdir, ancaq lənətə,
İmana imansız baxan qansızlar!** (3,6).

Bütün cəmiyyətlərdə yalnız inam yüksək əxlaqi mənəviyyətin təməli ola bilər. Cəmiyyətdə inam anlayışının ən mühüm tərkib hissəsini din təşkil edir. Müasir dövrdə cəmiyyətimizdə, onun mədəni həyatının bütün sahələrində dinə elmi şəkildə əsaslandırılmış münasibət bəslənməsi, ən ümdə vəzifələrdən biridir.

Bu baxımdan kitabxanalarımızda da ilahiyyat, din, dini mərasimlər və s. dini qayələrin oxucularla işdə nəzərə alınması, fəal istifadə edilməsi olduqca aktual və mühüm məsələlərdəndir.

Məlum məsələdir ki, hər bir kitabxananın fəaliyyətinin əsasını onun kitab fondu təşkil edir. Son illərə qədər kitabxana fondunda dini ədəbiyyat dedikdə

yalnız elmi- ateistik nəşrlər nəzərdə tutulmuş və bu fəndlər yalnız "din xalqın tiryəkidir" şüarı altında formalaşmışdır.

İctimai siyasi hadisələrin sürətlə inkişaf etdiyi hazırkı şəraitdə kitabxanalarda dini ədəbiyyatın oxucuların əxlaq tərbiyyəsində, onların sosial-etik dünyagörüşün formalaşmasında ilahiyyat, din və islamşünaslıq ədəbiyyatın olduqca səmərəli roluna malikdir. Bu məqsədlə kitabxanalarda ilahiyyat və islamşünaslıq fondları yaradılmalıdır.

Cəmiyyətdə dini təsirinə hələ gücü olduğu əxlaqi normalar sahəsində dini ədəbiyyatın kitabxanalarımızın oxucularla işinə kömək edə biləcəyini nəzərə alsaq və bunun məqsədyönlü istifadə etsək kitabxana fəaliyyətinin səmərəliliyi xeyli artar.

Gerçəklik göstərir ki, kitabxanalarda oxucuların əxlaqi tərbiyyəsində dini ədəbiyyatla yanaşı, ruhanilərin köməyindən, dini ehkamlarda və kəlamlarda öz əksini tapmış ümumbəşəri əxlaq normalarından, və xüsusən islamın mütərəqqi sosial, əxlaqi-etik normalarından istifadə edilməsi günün tələbidir.

Real həyatda dindarların və kitabxanaların birlikdə görəcəyi işlər və vəzifələr o qədər çoxdur ki, bu qüvvələrin birləşməsi və oxucuların mənəvi tərbiyyəsinə, onların yüksək əxlaqi keyfiyyətlərə əsaslanmış dünyagörüşünün formalaşmasına istiqamətləndirilməsi kitabxana işinin məzmununu xeyli zənginləşdirir və bununlada kitabxanalar qarşısında duran elm, informasiya, mədəniyyət, təhsil və tərbiyə funksiyalarının yerinə yetirilməsinə səmərəli təsir göstərir. Bu baxımdan müasir Azərbaycan kitabxanaşünaslığında "Kitabxana işində islamın sosial və əxlaqi-etik kəlamlardan istifadə edilməsi" probleminin tədqiqi xüsusi əhəmiyyət kəsb edir.

ƏDƏBİYYAT

1. Paşazadə Allahşükür. *Qafqazda islam*. - Bakı: Azərneşr, 1991. - 224 s.
2. Əhədov A. *Azərbaycanda din və dini təsisatlar*. - Bakı: Azərneşr, 1991. - 200.
3. Xəzri N. *Peyğəmbər. Safliq hekayələri. Şeirlər*. - Bakı, 1992. - 48 s.
4. Kərimov Q. *Şəriət və onun sosial mahiyyəti*. - Bakı: Azərneşr, 1987. - 74 s.